

Uitvoeringsprogramma Cultuur (concept)

De waarde van cultuur in de maatschappij

Deelname aan kunst- en cultuuractiviteiten speelt een belangrijke rol in het versterken van de sociale basis. Onderzoek laat zien dat kunst en cultuur een positieve impact hebben op de gezondheid.¹ Cultuur is een middel om mentale gezondheid te ondersteunen, om jezelf te ontplooiën en te ontspannen. We richten ons op de mogelijkheden om mee te doen met cultuur, niet de beperkingen. Met dit uitvoeringsprogramma werken we aan de verschillende doelen die we ons gesteld hebben in de Cultuurnota 'Cultuur dichtbij. Kiezen voor cultuur in Leusden 2024-2028', waarbij we ook een bijdrage leveren aan verschillende speerpunten en uitgangspunten van het beleidskader Sociaal Domein 'Thuis in Leusden 2023 – 2027'.

Cultuur in Leusden

Leusden kent een brede diversiteit aan cultuur, van muziekles tot voorstellingen en evenementen. Ook de organisaties zijn totaal verschillend: van amateur tot professioneel, met of zonder subsidie, met of zonder betaalde krachten. Maar altijd steunend op een leger van vrijwilligers. Met dit uitvoeringsprogramma werken we aan de bereikbaarheid van cultuur voor al onze inwoners en bieden we culturele organisaties een helpende hand bij verschillende uitdagingen. Daarbij is het belangrijk om realistische doelen te stellen en rekening te houden met omstandigheden zoals capaciteit en financiën. Oftewel: we zullen keuzes moeten maken. Op het moment van schrijven zijn er in Leusden nog geen beslissingen genomen over hoe we lokaal omgaan met het aankomende financiële tekort (ook wel het ravijnjaar 2026 genoemd).

Cultuurnota

Bij het schrijven van de Cultuurnota zijn gesprekken gevoerd met een breed scala aan culturele organisaties om de behoeften op te halen. Daarnaast spelen er ook allerlei landelijke ontwikkelingen mee in het cultuurbeleid. Tot slot zijn ook inwoners bevroegd over cultuur in Leusden.

In de Cultuurnota hebben we drie uitgangspunten voor nieuw beleid geformuleerd:

1. Meedoen is belangrijk. Cultuur bereikbaar voor iedereen.
2. Keuzes maken. Zo houden we cultuur in stand.
3. Samenwerken loont. Gemeente aan zet om cultuur te faciliteren.

In het volgende hoofdstuk gaan we in op deze uitgangspunten.

¹ [Gezond worden door kunst en cultuur | Movisie](#)

Uitgangspunten Cultuurnota

1. Meedoen is belangrijk. Cultuur bereikbaar voor iedereen.

Cultuur heeft niet alleen een artistieke waarde, maar heeft enorme meerwaarde op allerlei maatschappelijke thema's: gezondheid, welzijn, kansengelijkheid, toerisme etc². We zoeken aansluiting bij doelstellingen in het sociaal domein waar cultuur van toegevoegde waarde is, of juist andersom, waardoor er middels kruisbestuiving wederzijdse meerwaarde ontstaat. We gaan aan de slag om de toegang tot cultuur te verbeteren en kansengelijkheid te bevorderen, en zo te werken aan welzijn middels ontmoeting, zelfontwikkeling en mentale gezondheid. Wat gaan we doen om dit te bereiken?

- Deelnemen aan landelijke regeling Cultuureducatie met Kwaliteit 2025 – 2028
- Verbeteren van de aansluiting tussen binnen- en buitenschools aanbod
- Aanvullen participatieregeling voor volwassenen met cultuur
- Stimuleren van toepassen culturele code 'Inclusie en diversiteit'³

2. Keuzes maken. Zo houden we cultuur in stand.

We kunnen als gemeente niet alles ondersteunen, daarom moeten we kiezen: wat vinden we belangrijk? We richten ons op cultuur dichtbij, waar inwoners zelf in participeren. Daarbij hebben we ook aandacht voor inwoners voor wie er drempels zijn in het deelnemen aan (of genieten van) cultuur, zoals financiën en mobiliteit. Het werken aan de specifieke doelstellingen waar we voor gekozen hebben, doen we op verschillende manieren:

- Evalueren van het Fonds Samenlevingsinitiatieven
- Opstellen van de subsidieregeling cultuur, met als uitgangspunt zoveel mogelijk te voldoen aan de drie culturele codes (Inclusie & Diversiteit, Governance Code en Fair Practice)⁴
- Verwerken van de aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek over subsidiebeleid

² Propositie VNG: Samen cultuur borgen.

³ Zie [Code Inclusie & Diversiteit in cultuursector - Code Diversiteit & Inclusie](#)

⁴ Zie voetnoot 3 + [Governance Code Cultuur - Cultuur+Ondernemen + Fair Practice Code | Gedragscode voor de culturele en creatieve sector](#)

3. Samenwerken loont. Gemeente aan zet om de cultuur te faciliteren.

Het culturele veld heeft aangegeven behoefte te hebben aan ondersteuning vanuit de gemeente. Op het gebied van samenwerking, bereik en financiën kunnen we winst behalen. Het is niet realistisch om te verwachten dat het culturele veld dit volledig zelf oppakt, daarom neemt de gemeente een faciliterende rol in. Daarbij gaan we aan de slag met het volgende:

- Aanstellen en inzetten van een cultuurmakelaar
- Opzetten van het Cultuurplatform
- Ontwikkelen van efficiënte zakelijke sponsoring van cultuur

4. Overig

Naast de drie genoemde uitgangspunten uit de Cultuurnota, spelen er meer ontwikkelingen waar we in deze periode mee aan de slag gaan (of al mee bezig zijn).

- De Nieuwe Korf
De gemeente is gestart met het project 'De Nieuwe Korf', een gebouw waarin we allerlei functies (waaronder cultuur) samenbrengen. Verschillende culturele partijen zijn op dit moment gehuisvest in gemeentelijke panden waarvan de levensduur aan het aflopen is. De komende tijd moeten er beslissingen worden genomen over de toekomst van deze gebouwen, en de samenwerking tussen en multifunctionele herhuisvesting van culturele partijen.
- De nieuwe Omgevingswet
Nu de nieuwe Omgevingswet is ingetreden, moeten we als gemeente veel integraler gaan werken. Dat betekent dat er ook input nodig is vanuit het beleidsveld Cultuur.
- (Voorbereiden op) de wettelijke zorgplicht van gemeenten t.a.v. bibliotheken
Gemeenten krijgen een wettelijke verplichting (zorgplicht) met betrekking tot bibliotheken. Naar verwachting gaat deze wet halverwege 2026 in. De komende jaren werken we toe naar deze wettelijke verplichtingen, te beginnen in 2025 met het opstellen van een meerjarensvisie in samenwerking met bibliotheek Eemland.
- Borgen van vrijwilligersparticipatie
Vrijwilligers zijn ontzettend belangrijk in de cultuursector in Leusden, daarom is het van belang dat we het aantrekkelijk maken om vrijwilligerswerk te (blijven) doen. We gaan aan de slag met het boeien en binden van vrijwilligers.

Toelichting op de uitvoering

We gaan aan de slag met de eerder beschreven doelen en acties. Bij het invullen van de acties in de tijd, houden we rekening met verschillende factoren. In sommige gevallen zijn we afhankelijk van externe termijnen waar we ons aan moeten houden, zoals (de voorbereiding op) wettelijke verplichtingen en de looptijd van landelijke programma's. Daarnaast vragen

sommige projecten gemeente-breed om inzet vanaf een bepaalde periode. Tot slot kijken we naar een logische volgorde op basis van de behoeften van het culturele veld, en de beschikbare uren van de cultuurmakelaar. Doordat deze uren in 2024 niet zijn benut, kunnen we in 2025 meer inzet plegen. Dit leidt ertoe dat we met veel onderdelen starten in 2025. Het is mogelijk dat we in sommige gevallen starten met een onderdeel, maar dat het zwaartepunt op een later moment ligt en/of langere tijd doorloopt.

Reeds genomen stappen en vervolg

Sinds de vaststelling van de Cultuurnota, hebben we al verschillende stappen gezet in thema's die in deze nota worden belicht.

- We hebben in 2024 met de bibliotheek Eemland en de andere vier aangesloten regiogemeenten de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten, waarmee we gezamenlijke (financiële) afspraken hebben vastgelegd.
- We zetten ons via een landelijke werkgroep vanuit de VNG in voor het wettelijk verankeren van het cultuuronderwijs.
- We hebben een cultuurmakelaar aangesteld. We gaan aan de slag om het Cultuurplatform in te richten, de verbinding tussen culturele partijen te vergroten en de overige taken in te vullen (zie bijlage 1). Hierbij trekken gemeente en Cultuurplatform samen op. We staan in contact met soortgelijke makelaars in de regio. In 2026 doen we een eerste evaluatie op de opbrengsten die de cultuurmakelaar heeft geleverd. Aan het eind van de periode evalueren we uitgebreid op hetgeen we bereikt hebben door de inzet van de makelaar, met het oog op de toekomst.
- De visie op Fort33 ("Bouwen aan een stevig Fort33") is vastgesteld door de gemeenteraad. We gaan hierop monitoren door eerst een beknopte en op een later moment meer uitgebreide evaluatie uit te voeren.

Uitgangspunten	Doel	Actie	Uitvoerder	Tijdvak
<u>1. Meedoen is belangrijk. Cultuur bereikbaar voor iedereen.</u>	Alle basisschool-leerlingen krijgen een stevige basis van cultuur op school.	Cultuureducatie: Deelnemen aan Rijksprogramma 'Cultuur met Kwaliteit' (CMK4) 2025-2028 op alle basisscholen in Leusden.*	- NEOS - Scholen - Cultuuraanbieders	2025 - 2028
	Kinderen maken meer gebruik van buitenschools cultuuraanbod, waarmee we hun culturele basis verder verstevigen.	Het verbeteren van de aansluiting tussen laagdrempelig binnen- en buitenschools aanbod.	- Gemeente - NEOS - Cultuuraanbieders - Scholen	Start 2025
	Inwoners met een minimuminkomen hebben toegang tot cultuur.	Cultuur opnemen in participatieregeling volwassenen.	- Gemeente - Doorverwijzers - Cultuuraanbieders - Lariks	Start 2025
<u>2. Keuzes maken. Zo houden we cultuur in stand.</u>	Onderzoeken of de doelen van FSI behaald worden en hoe we dit fonds een vervolg geven.	Evalueren van Fonds Samenlevings-initiatieven (FSI).	- Gemeente - Commissie FSI - Aanvragers	2024-2025
	Vertalen van keuzes en afwegingen uit de Cultuurnota naar doelstellingen voor cultuur.	Opstellen en uitvoeren subsidieregeling Cultuur, de drie culturele codes verwerken we hierin.	- Gemeente	Ontwerp: 2025 Looptijd n.t.b.
	Zorgen voor een kwalitatief efficiënt subsidiebeleid.	Verwerken uitkomsten onderzoek Rekenkamer over subsidiebeleid in subsidieregeling.	- Gemeente	Start 2025
<u>3. Samenwerken loont. Gemeente aan zet om te faciliteren.</u>	Vergroten van zichtbaarheid, bereik en samenwerking	Positioneren cultuurmakelaar, ontwikkelen Cultuurplatform, aanjagen projecten,	- Cultuurmakelaar - Gemeente	2025 - 2028

	cultureel veld.	zorgdragen voor gemeenschappelijke agenda.	- Cultuuraanbieders	
	Efficiëntieslag maken in externe financiering door Leusdense sponsors.	Ontwikkelen efficiënte zakelijke sponsoring en samenwerking.	- Gemeente - Cultuurmakelaar - Lokale sponsors - Cultuurplatform	Vanaf 2026
<u>4. Overig</u>	Invullen De Nieuwe Korf.	Mogelijkheden onderzoeken vanuit cultuur.	- Gemeente - Cultuuraanbieders	Vanaf 2024
	Voldoen aan wettelijke plicht Omgevingswet.	Bijdrage leveren vanuit Cultuur aan nieuwe Omgevingswet.	- Gemeente	Vanaf 2024
	Uitvoering geven aan wettelijke taken mbt bibliotheek (WSOB).	Voorbereiden op zorgplicht (2025-2026) en uitvoeren van zorgplicht.	- Gemeente - Bibliotheek Eemland	Vanaf 2025
	Borgen van vrijwilligers-participatie.	Behoeftenonderzoek doen bij cultuuraanbieders en passende ondersteuning bieden	- Gemeente - Cultuuraanbieders - Larijs	Vanaf 2026
	Monitoring voortgang inzet cultuurmakelaar.	Evalueren effectiviteit inzet cultuurmakelaar.	- Gemeente - Cultuuraanbieders	2026 (tussentijds) 2028 (voor evt vervolg)
	Monitoring voortgang visie op Fort33.	Evalueren n.a.v. Visie Fort33 (oktober 2024).	- Gemeente - Fort33	2026 (beknopt) 2027 (uitgebreid)

* Met 'cultuuraanbieders' wordt de lokale culturele infrastructuur bedoeld. De afgelopen jaren speelden lokale aanbieders al een rol binnen het CMK-programma in Leusden.

Bijlage 1 Korte toelichting taken & activiteiten Cultuurmakelaar Leusden

Culturele partijen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan ondersteuning vanuit de gemeente, zoals te lezen is in de Cultuurnota. Iemand die helpt verbindingen te leggen, dingen mogelijk te maken en zorg te dragen voor een gezamenlijke agenda.

Hieronder volgt een overzicht met de zaken waar de cultuurmakelaar zich mee bezig houdt.

- Het versterken en uitbreiden van het netwerk cultuuraanbieders, bijvoorbeeld door het organiseren van bijeenkomsten;
- Het ophalen en uitdiepen van behoeften van cultuuraanbieders;
- Het acteren op deze behoeften uit het culturele veld, bijvoorbeeld door het bieden van ondersteuning bij het verkrijgen van externe financiering;
- Het zorgdragen voor een gemeenschappelijke culturele agenda;
- Het aanjagen van gezamenlijke projecten, zoals het Cultuurweekend;
- Het vertalen van signalen uit het culturele veld naar gemeente (als een schakel tussen beleid en uitvoering);
- Het stimuleren en ondersteunen van aanbieders bij het bereiken van specifieke doelgroepen zoals jongeren en mensen met een beperking;
- Het leggen van verbinding tussen cultuur en welzijn, door maatschappelijke organisaties te betrekken